

Paprika – značaj, sortna raznolikost i smjernice proizvodnje

Автор(и): доц. д-р Величка Тодорова, ИЗК "Марица", ССА

Дата: 10.03.2023 Брой: 3/2023

Paprika (*Capsicum annuum* L.) donesena je na naše krajeve početkom 16. stoljeća. Postupno, zajedno s drugim povrćem poput kupusa, luka, češnjaka, rotkvice itd., koje su Bugari uzgajali, paprika se brzo proširila i postala omiljeni povrtni usjev zbog visokih prehrambenih i dijetetskih kvaliteta svojih plodova. Ovi, slatki i ljuti, sadrže mnoge vrijedne hranjive tvari, vitamine, pigmente, minerale, fenole, vlakna, esencijalne i aromatične tvari, koje daju karakterističnu aromu i okus paprike. Najvrjednije komponente paprike su vitamini C, A, E, P, minerali K, P, Zn, Mg, folna kiselina itd. Po sadržaju vitamina C, koji varira od 50 do 400 mg% ovisno o sortnom tipu i zrelosti ploda, paprika je jednaka crnom ribizlu, nekoliko puta nadmašuje agrumne kulture poput limuna i

naranče, kao i gotovo sve povrće. Koncentracija vitamina C raste i doseže svoj maksimum kada su plodovi u botaničkoj zrelosti, dok se nakupljanje vitamina P (rutina) završava u tehničkoj zrelosti.

Posljednjih godina povećan je interes za bioaktivnim tvarima s snažnim antioksidativnim djelovanjem. Takvi su karotenoidi, kojima je paprika vrlo bogata i od kojih se naknadno stvara vitamin A. Među njima, u crvenim plodovima paprike prevladavaju karoteni kapsantin i kapsorubin, β -karoten – u narančastim, a ksantofili lutein i zeaksantin – u žuto obojenim i zelenim plodovima. Ove komponente imaju brojne zdravstvene prednosti, uključujući zaštitu mrežnice oka i smanjenje rizika od pojave katarakte. Još jedna snažna bioaktivna tvar je kapsaicin, koji se nalazi u ljutim plodovima paprike. Ima protuupalno djelovanje i pomaže ubrzati metabolizam, pridonoseći time regulaciji tjelesne težine. Ove tvari nalaze primjenu u prehrambenoj, kozmetičkoj i farmaceutskoj industriji kao prirodne boje i arome te su uključene u sastav raznih lijekova i dodataka prehrani. Sve to pokazuje važnost konzumacije paprike u svim njezinim oblicima, bojama i okusima za ljudsko zdravlje.

Sorti paprika razvijene u Institutu za povrtarstvo "Marica"

Bugarska je poznata po svojoj sortnoj raznolikosti, oplemenjivačkim postignućima i tradicijama u uzgoju ove kulture, a uloga bugarskih vrtlara u stvaranju raznolikih oblika i širenju paprike u Europi i diljem svijeta općenito je priznata. Više od 90 godina u IPP "Marica" – Plovdiv razvijaju se linije i sorte paprike, od kojih su većina desetljećima bile glavne za zemlju, a neke od njih su i danas tražene i uzgajaju se u zemlji te se nude proizvođačima.

Albena

Rana bugarska sorta podrijetlom od Zlatni medalj 7. Pogodna za ranu i srednje ranu poljsku proizvodnju, kao i u zaštićenim objektima. Kada se vrijeme ohladi, ne stvara antocijane na plodovima i stabljici. Plodovi su viseći, blago spljošteni, dugi 13-18 cm, široki 5-7 cm u podnožju, prosječne mase 75-80 g. Mezokarp je debeo 4-5 mm. Vegetacijsko razdoblje do tehničke zrelosti je 105-110 dana.

Buketen 50

Razvijena u IPP "Marica". Pogodna je za srednje ranu poljsku proizvodnju. Plodovi su uspravni. U usporedbi s Gorogled 6 ima veću ranost i koncentriranije dozrijevanje, kao i veći sadržaj pigmenta (180-230 ASTA jedinica). Vegetacijsko razdoblje od nicanja do 70% koncentrirane zrelosti plodova je oko 145 dana. Ima visoku otpornost na verticilijumsku uvenućost. Namijenjena je za proizvodnju visokokvalitetne crvene paprike za mljevenje.

Bugariski Ratund

Tradicionalna bugarska sorta. Pogodna za srednje ranu i kasnu poljsku proizvodnju. Biljka je visoka 35-45 cm s dvije do tri grane. Plodovi su spljošteni s tri do četiri blago izražena segmenta. Prosječna masa ploda je 90-100 g. Mezokarp je nježan, sočan i sladak. Vegetacijsko razdoblje do tehničke zrelosti je 115-120 dana, a do botaničke – 140-150 dana. Namijenjena je za konzumaciju svježom i prerađenu (kisel krastavci, ljutenica itd.).

Bijeli Kalinkov

Bugarska sorta iz skupine širokih paprika, tipa Kalinkov (Dolma). Pogodna za ranu i srednje ranu poljsku proizvodnju, kao i u zaštićenim objektima. Plodovi su uspravni, trorebrasti, dugi 9-11 cm i promjera 5-6 cm u podnožju. Perikarp je debeo oko 6 mm, s tankom korom. U tehničkoj zrelosti plodovi su voštano bijeli, a u botaničkoj – crveni. Vegetacijsko razdoblje je oko 110-115 dana do tehničke i 135-140 dana do botaničke zrelosti. Namijenjena je za konzumaciju svježom i prerađenu.

Bijela Šipka

Lokalna sorta, tipa Šipka. Namijenjena za srednje ranu i kasnu poljsku proizvodnju, kao i u zaštićenim objektima. Plodovi su mali, konusni, dugi 5-7 cm i široki 1,5-2,5 cm u podnožju. U tehničkoj zrelosti su bjelkasto zeleni, a u botaničkoj – crveni. Vegetacijsko razdoblje do tehničke zrelosti je 95-100 dana i do botaničke – 144 dana.

Gorogled 6

Razvijena u IPP "Marica" za proizvodnju crvene paprike za mljevenje. Pogodna je za srednje ranu poljsku proizvodnju. Plodovi su uspravni, konusni, s relativno širokom bazom. Dugi su 8-10 cm i promjera 3-3,5 cm u podnožju. Sorta se odlikuje visokim sadržajem suhe tvari (25-30%) i pigmenta u vrijeme berbe. Vegetacijsko razdoblje do 70% koncentrirane zrelosti je oko 160 dana.

Džuljunska Šipka 1021

Razvijena u IPP "Marica", tipa Šipka. Vrlo rana i visokorodna sorta. Namijenjena za ranu i srednje ranu poljsku proizvodnju, kao i u zaštićenim objektima. Plodovi su viseći, mali, dugi 4-6 cm i široki 1,5-2,5 cm u podnožju. Kratko su konusnog oblika s blago zaobljenim vrhom. Njihova površina je glatka s jakim sjajem. Imaju jako ljut okus. U tehničkoj zrelosti su tamnozeleni, a u botaničkoj – intenzivno crveni. Masa ploda je od 8 do 11 g. Vegetacijsko razdoblje do tehničke zrelosti je 90-95 dana.

Zlatni medalj 7

Razvijena u IPP "Marica". Namijenjena za ranu i srednje ranu poljsku proizvodnju, kao i u zaštićenim objektima. Plodovi su viseći, dugi. U tehničkoj zrelosti su svijetlozeleni, a u botaničkoj – crveni. Mezokarp je sočan, nježan, sladak i ugodno aromatičan. Vegetacijsko razdoblje je 105-110 dana do tehničke zrelosti. Proizvod je namijenjen konzumaciji svježom i prerađenom.

IPP Delikates

Tipa rog. Oplemenjena u IPP "Marica" od sorte Čorbadijski. Pogodna za ranu, srednje ranu i kasnu poljsku proizvodnju, kao i u zaštićenim objektima. Plodovi IPP Delikatesa su slatki, vrlo dugi, uski u podnožju i poprečno naborani. Relativno je rodnija od početne sorte. Vegetacijsko razdoblje do tehničke zrelosti je oko 100 dana, a do botaničke – 135 dana. Proizvod je namijenjen konzumaciji svježom i prerađenom (kiseli krastavci itd.).

IPP Kalin

Visokorodna sorta IPP "Marica" za proizvodnju paprike za mljevenje. Pogodna za srednje ranu poljsku proizvodnju. Ima relativno rijetko lišće i viseće plodove s tri do četiri komore, duge 7-9 cm i široke 1,5-2,5 cm. Boja plodova u botaničkoj zrelosti je čokoladno smeđa, ali pod jakim svjetlom poprima blago crvenkastu nijansu. Odlikuje se vrlo dobrom čuvanjem gotovog proizvoda u skladišnim uvjetima.

IPP Rubin

Visokorodna sorta za proizvodnju crvene paprike za mljevenje, razvijena u IPP "Marica". Pogodna za srednje ranu poljsku proizvodnju. Plodovi su viseći, u tehničkoj zrelosti tamnozeleni, a u botaničkoj – intenzivno crveni. Sadržaj suhe tvari je oko 22%, a sadržaj pigmenta – 170-220 ASTA jedinica. Vegetacijsko razdoblje od nicanja do 80% crvenih plodova je oko 155 dana. Proizvod je visoke kvalitete, namijenjen za pro